

trgovine, ponašanje stranaka ocjenjuje se prema njihovim pismenim izjavama. Motivi zbog kojih su stranke jedna ili druga postupale na jedan ili drugi način za pravne odnose među njima su irelevantni. Ponašanje trgovaca u međusobnim odnosima mora biti određeno i jasno, i svaki od njih mora znati kakve pravne posljedice može proizvesti određena njihova izjava, napose ako je data pismeno.

G.B.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Prvostepena presuda br.IV-P-1917/70
od 23.V 1973.

Vijeće: Gavro Badovinac, prof.dr Branko Jakaša, dr Emilio Pallua

Zagadjivanje luke naftom - Brodar - Brodarova pasivna legitimacija - Aktivna legitimacija općine - Šteta prouzrokovana flori i fauni luke - Za zagadjivanje mora naftom odgovara brodar broda iz kojega je nafta izlivena - Tuženik se ne može pozivati u svoju korist da on nije brodar ni brodovlasnik broda, već samo njegov agent, ako se u toku postupka i prije njega prikazivao, već prema situaciji koja mu je bila korisna, čas kao agent, čas kao brodar, a čas kao brodovlasnik broda - Okolnost što je riječka luka zagadjena izljevima iz kanalizacije, ne isključuje mogućnost oštećenja flore i faune izljevom nafte iz broda - Za naknadu štete prouzrokovane flori i fauni u luci aktivno je legitimirana općina - Okolnost što je poduzeće koje je očistilo luku od zagadjenja naftom podnijelo račun brodaru broda iz kojega je nafta izlivena, ne isključuje aktivnu legitimaciju općine koja je naručila radove čišćenja

Tužitelj je Općina Rijeka, a tuženik je brodar odnosno brodovlasnik broda iz kojega je izlivena nafta. Spor se vodi o naknadi štete prouzrokovane ovim izljevom. Tužitelj zahtijeva da mu tuženik isplati na ime čišćenja mora dinara 478.830.-, s naslova troškova čišćenja zagadjenog čamca, din. 5.450.-, a na ime štete na flori i fauni u luci Rijeke din. 100.000.-

U tužbi i u toku spora tužitelj tvrdi da je dana 2.VIII 1970. prilikom obilaska Riječke luke nautički referent Lučke kapetanije utvrdio da je more zagadjeno velikim količinama nafte u lukobranu Petra Drapšina, Zagrebačke, Beogradske, Ljubljanske i Tršćanske obale, da je nafta istekla iz broda "MACO FORTUNE" kojega je brodar tuženi. Ovo je utvrdjeno time što su na palubi i oplati broda, i na spojnom ventilu bili

vidljivi tragovi nafte. U Lučkoj kapetaniji Rijeke saslušan je zapovjednik broda "MACO FORTUNE" koji je izjavio da je oko 23,30 sati, kad je ispumpavanje goriva bilo završeno, a prilikom skidanja cijevi, došlo do razlijevanja nafte preko palube njegovog broda, a potom i kroz otvore na palubi u more.

Komisija Lučke kapetanije utvrdila je da je zagađivanje, prouzročeno tuženikovim brodom, obuhvatilo 38.800 m². Lučka kapetanija provela je čišćenje zagađena mora po poduzeću "ANTIKOROZIJA" kojega račun iznosi dinara 478.880.-

U postupku za osiguranje dokaza pred Okružnim privrednim sudom Rijeke pod br. R-66/70, tuženi Mavrakakis & Comninos CO Piraeus izjavio je da je vlasnik broda "MACO FORTUNE", te je dao garantni polog u iznosu od 20.000.- USA \$ da bi bio brod oslobođen. Smatra da je tuženi kao brodar toga broda dužan da mu naknadi štetu.

U odgovoru na tužbu tuženi je istakao prigovor promašene pasivne legitimacije, ističući da nije vlasnik broda "MACO FORTUNE", već da je vlasnik broda firma "MACO FORTUNE SHIPPING CO. S.A." iz Paname, a tuženi je bio samo agent broda kod spornog putovanja.

Nadalje je istakao prigovor promašene aktivne legitimacije tužiteljeve za iznos od 478.880.- dinara ističući da tužitelj nije dokazao da je poduzeće "ANTIKOROZIJA" radilo po njegovom nalogu, a niti je tužitelj platio bilo kakav iznos, a niti mu je poduzeće "ANTIKOROZIJA" ustupilo bilo kakva prava, odnosno potraživanje za to.

Zagađjenje mora nije uzrokovao brod "MACO FORTUNE" jer na strani broda i posade broda nije bilo radnje ili propusta koji bi doveli do štete. Prije isplovljenja iz Riječke luke zapovjednik broda dao je nalog zapovjedniku broda "MASLINOVAČ", kojega je brodar Jugoslavenska tankerska plovidba iz Zadra, da mu napuni tankove gorivom. Kad je punjenje tankova bilo završeno, vjerojatno je posada "MASLINOVAČ" propustila prekinuti predaju goriva, pa je iz toga ili nekoga drugog razloga došlo do pucanja i izbijanja brtve na spoju cijevi tankera "MASLINOVAČ" i broda "MACO FORTUNE", pa je tom prilikom izišla manja količina nafte. Za ovo nije odgovoran tuženi brod, već brodar "MASLINOVAČ" koji je specijaliziran za vršenje ovakvih usluga, a brtva koja je izbijena vlasništvo je broda "MASLINOVAČ", pa za posljedicu neispravnosti brtve broda "MASLINOVAČ" nije odgovoran tuženi; osim toga operacijom spajanja uređaja i pumpanjem goriva upravljala je posada broda "MASLINOVAČ" koja je za taj posao specijalizirana, pa je brodar "MASLINOVAČ" odgovoran

za sve štete i posljedice ako ih je bilo. Predložio je da se o parnici obavijesti brodar m/t "MASLINOVCA". Prigovorio je veličini utuženog iznosa.

Što se tiče štete na flori i fauni tvrdi da u lučkom bazenu nema ni flore ni faune, pa ako je ima, ona je u tolikoj mjeri oštećena da o daljnjem oštećenju ne može biti govora, jer je do zagađenja luke Rijeke dolazilo u više navrata što je opće poznata stvar, a luka se svakodnevno zagađuje pritjecanjem otpadnih voda i kanala iz industrijskih objekata.

Nadalje ističe da iz nalaza vještaka slijedi da je zaptivka, koja je bila izbijena prilikom ukrcaja nafte, bila duže vremena u upotrebi i imala je smanjenu otpornost na temperaturu ulja i mehanička naprezanja, pa to upućuje na krivnju broдача m/t "MASLINOVAC".

Ističe da se kao dokaz ne može uzeti pretpostavka da je brod "MACO FORTUNE" praznio kaljuže, pa tu okolnost ni tužitelj ne navodi kao razlog zagađenja. Ističe da je do zagađenja moglo doći time što je neki drugi brod praznio svoje kaljuže u Riječkoj luci, pa zagađenje luke nije posljedica krivnje tuženog broда.

Tužitelj je osporio navode tuženoga i ističe da je tuženik podneskom od 4.VIII 1970. sam pokrenuo postupak kod Okružnog privrednog suda u Rijeci kao broдар i vlasnik broда "MACO FORTUNE", a ne kao njegov agent.

U cijelom prethodnom postupku tuženi se ponašao u svojstvu broдача broда. Tužitelj ističe da je on dao nalog poduzeću "ANTI-KOROZIJA" da izvrši čišćenje luke od zagađenja. Osporava navode tuženoga da je do zagađenja luke došlo krivnjom broда "MASLINOVCA". Iz nalaza vještaka od 20.VIII 1970. očito slijedi da je cijeli uređaj cjevovoda sa svim priborom, pumpama i agregatima broда "MASLINOVCA" bio u dobrom stanju i ispravno funkcionirao, te da na pumpnim uređajima, sigurnosnim ventilima i ostalim uređajima nije bilo nikakvog popravka. Čišćenje mora izvršilo je poduzeće "ANTI-KOROZIJA".

Sud je udovoljio tužbenom zahtjevu iz slijedećih razloga:

Prigovor nedostatka pasivne legitimacije na strani tuženoga ne može se prihvatiti. Istina tuženi je aktom luke Pirej br.123 od 10.I 1972. dao dokaz da je brod "MACO FORTUNE" vlasništvo firme "Macofortune Shipping Company S.A. Panama", a ne tuženoga. Medjutim ova okolnost istovremeno i ne dokazuje da tuženi Mavrakakis & Comninos iz Pireja nije broдар broда "MACO FORTUNE". Naime pitanje vlasništva broда ne znači da je

vlasnik brodar toga broda. Brodar broda kao nosilac plovidbenog pothvata može biti i osoba različita od brodovlasnika pa i agent broda. Tuženi je dođuše u toku spora tvrdio i dokazivao da je on bio samo agent, a ne i vlasnik broda. Međutim ponašanje tuženoga u toku spora pred Okružnim privrednim sudom bilo je upravo suprotno ponašanju tuženoga kao agenta broda. Naime kad je došlo do zagadjenja mora tuženi je u cilju provodjenja postupka za osiguranje dokaza kao predlagatelj nastupio i naznačio se kao vlasnik broda "MACO FORTUNE", iako nije bio stvarni vlasnik broda, ponašao se kao njegov brodar. Nijednim aktom u toku prethodnog postupka tuženi nije dao do znanja da radi kao agent broda pa je što više povodom zabrane isplovljenja, položio predujam 20.000.- USA \$ ne kao agent, već kao brodar odnosno broda. Osim toga i u toku spora tuženi se ponašao kao vlasnik, odnosno u najmanju ruku kao brodar spornog broda, jer se, izdavajući svom zastupniku u originalnom primjerku punomoć na engleskom jeziku, tuženi naveo kao vlasnik broda riječima "the owners of the m. v." "MACO FORTUNE", ove su riječi naknadno tintom precrtane i to različitom od potpisa koji je učinjen kemijskom olovkom. Pečat punomoći je istovremeno "MACO FORTUNE" Shipping Panama, a ispod njega i pečat "MAVRAKAKIS COMNINOS", a ispod toga oznaka "As agents only". Prema tome tuženi manipulira prema datoj situaciji i potrebi i predstavlja se čas kao agent, a čas kao vlasnik odnosno broda, prema prilikama kako mu to najbolje odgovara. Ovakvo ponašanje tuženoga protivno je načelu poštenja i savjesnosti. Agent broda ako nastupa prema trećima u svoje ime predstavljaajući se kao brodar broda odnosno njegov vlasnik ne može se naknadno pozvati na činjenicu da on nije vlasnik broda već da je to netko treći. Kad se dakle tuženi u datim okolnostima predstavio kao brodar, iako je on samo agent broda, ne može naknadno poricati svoje svojstvo brodara. Obzirom na to sud nije uvažio istaknuti prigovor nedostatka pasivne legitimacije na strani tuženoga.

Što se tiče prigovora nedostatka aktivne legitimacije na strani tužitelja, taj prigovor također nije osnovan.

Tužitelj je u toku spora dokazao da je upravo on dao nalog poduzeću "ANTI-KOROZIJA" da izvrši čišćenje luke, te je fakturom od 11.VIII 1970. br.423/B ta usluga zaračunata Skupštini općine Rijeke u iznosu od 473.880.- dinara. Istina ta faktura ispostavljena je i Jugoslavenskoj pomorskoj agenciji Rijeke, međutim to ne upućuje da tužitelj ne bi bio legitimiran da taj iznos traži od tuženoga. Naime "ANTI-KOROZIJA" prihvatila se čišćenja na osnovi zapisnika Lučke kapetanije od 10.VIII 1970, pa nije bila načistu tko će taj račun platiti, te je odnosni račun

poslala i Jugoagentu kao agentu tuženikova broda koji je pro-uzročio zagađenje. Ovo ne upućuje na okolnost da tužitelj u odnosu prema "ANTIKOROZIJI" nije obvezan kao naručitelj posla za čišćenje luke preko Lučke kapetanije Rijeke.

Ispitujući odgovornost tuženoga za zagađenje luke Rijeke, sud je ovo pitanje ocijenio, obzirom na iznesene činjenice, u skladu s nalazom i mišljenjem vještaka i prethodnog postupka za osiguranje dokaza koji je proveden po prijedlogu tuženoga kod Okružnog privrednog suda u Rijeci br.R-66/70.

Ocjenjujući iznos zahtjeva sud je dosudio tužitelju sumu prema fakturi poduzeća "ANTIKOROZIJE" 478.880.- din, jer se očišćenje površina poklapa s približno utvrđenom količinom zagađene površine.

Nadalje sud je dosudio tužitelju iznos od 6.250.- din. na ime plaćanja troškova Lučkoj kapetaniji u Rijeci za izvršene usluge inspekcije. Prigovor tuženoga da je gornji iznos previše zaračunat, sud ne može prihvatiti, jer su troškovi Lučke kapetanije valjano i ispravno zaračunati.

Nadalje tužitelju su priznati troškovi čišćenja čamca "PODGORKA" u iznosu od 5.450.- din, a te troškove dokazao je tužitelj računom. Sud nije uvažio prigovore tuženoga da bi tužitelj odnosno korisnici čamca mogli izbjeći zagađenje čamca uz veću pažnju. Poznato je kad su velike površine luke zagađene mazutom prilikom plovidbe čamcem, da nije moguće izbjeći zagađenje čamca.

Konačno tužitelju su priznati i gubici na fauni i flori od 100.000.- din. Iz nalaza vještaka jasno i očito slijedi da je zbog zagađenja naftom došlo do štete na fauni i flori. Tvrdnje tuženoga da se u bazen luke Rijeke slivaju kanali koji također zagađuju luku ne može se prihvatiti jer iz nalaza i mišljenja vještaka slijedi da iz te okolnosti ne nastaju štete na fauni i flori, već da štete nastaju upravo zagađenjem mazutom.

Budući da se radi o nalazu i mišljenju eminentnog vještaka, sud je u cijelosti prihvatio njegov nalaz, pa je dosudio tužitelju na ime naknade štete iznos kako ga je naznačio vještak tj. 100.000.- dinara.

G.B.